

[Kirsten Gloerfelt-Tarp.]

ærede medlem hr. Lorentzens opgivelser, thi trods hans kritiske bemærkninger om opgørelsen af bolignøden kom han dog til, at man måtte regne med, at der skulle over 15 000 lejligheder til hvert år for at hale ind på den; og der vil heller ingen mulighed være skabt for at påbegynde den tiltrængte sanering på Vesterbro, i den indre by og andre steder. Man kan ikke bygge mere end det, der lige svarer til befolkningstilvæksten efter ministerens program.

Det kan jeg ikke anerkende berettigelsen af, og jeg er ikke enig i, at landet økonomiske og militære forhold nødvendiggør det. Jeg erkender, at uanset at jeg og mit parti er imod den udenrigs- og militærpolitik, som regeringspartierne og socialdemokraterne står samlet om, er det landets politik, men jeg kan ikke erkende, at deraf skulle følge, at kaserne-, depot- og andet militært byggeri skal have en så eksplosiv forøgelse, som ministeren udtrykker det, i det kommende år, at det hindrer, at vi overhovedet formindsker bolignøden selv det mindste. Det vil være kortsynet politik, og det må derfor være et uafviseligt krav, at tempoet i militærbyggeriet nedsættes. Nu ser jeg nok og hører, at socialdemokratiet vil gøre militærbyggeriet til en quantité négligeable: den har et så ringe omfang, at dens indflydelse på boligbyggeriet let kan modvirkes ved rationalisering og andet. I 1951 er det opgivet, at det militære byggeri kun udgjorde ca. 2 pct. af den samlede byggevirksomhed, men forsvarsministeren oplyste her i tinget den 21. februar 1952 — folketingstidenden sp. 2523 —, at militærbyggeriet i kalenderåret 1952 var budgetteret til ca. 12 pct. af den samlede bygge- og anlægsvirksomhed. Det er ikke så lidt efter min mening og åbenbart heller ikke efter boligministerens. Et militært byggeri af et sådant omfang kan ikke gennemføres, uden at det går ud over boligbyggeriet, selvom man gennemfører materialebevillinger og kontrol med alt byggeri, som socialdemokratiet ønsker det.

Ved tidligere lejligheder her i tinget har jeg udtrykt bekymring for, at den låne- og tilskudsordning, vi har gennemført, medvirkede til at øge byggeomkostningerne. Jeg tror, det er en almindelig opfattelse i befolkningen, at der kunne bygges i hvert fald ca. 15 pct. billigere, end tilfældet er. Jeg tænker ikke hermed på at spare penge ved et såkaldt skrabet byggeri, men jeg tænker på det, der kunne spares, hvis der var gennemført en mere rationel tilrettelæggelse af arbejdet i forbindelse med byggeriet, en bedre samordning på arbejds-

pladsen, en anden ordning med fastsættelse af akkorder, avancer og meget andet. Det har der været talt og skrevet meget om i de senere år, men det har vanskeligt ved at blive omsat i praksis. Alt for ofte ser man, at nye materialer og nye arbejdsmetoder, som skulle muliggøre en billigere af husene og mere anvendelse af ufaglært arbejdskraft, ikke fører til billigere boliger. Trægheden, konservatismen er altfor stor. For nogen tid siden var en svensk byggeekspert hernede, og da en interviewer spørger ham, om han har lært noget her, er det eneste, han kan nævne, standardisering af etagehøjden i boligbyggeriet. Det forekom mig at være noget lidt, selvom det i sig selv er betydningsfuldt og noget, som vi utvivlsomt bør udnytte i endnu højere grad og overføre til andre områder.

Spørgsmålet er nu: Hvorledes kan de mange rigtige tanker om veje til at billiggøre byggeriet blive virkeliggjort? — og ved billiggørelse tænker jeg på de samfundsmæssige udgifter ved byggeriet, altså også de udgifter, som det offentlige bærer. Der er lyspunkter. Boligministeren indser, at en rationalisering af byggebranchens produktionsforhold er tiltrængt, og at der er megen traditionel modvilje at overvinde, og socialdemokraterne er i deres program inde på det samme. Dette memorandum eller program, eller hvad man skal kalde det, indeholder mange gode detaljer. Det peger således på betydningen af, at der ikke under byggeriets gennemførelse foretages fordyrende ændringer, at standardisering af etagemål m. m. finder sted, at bygherrerne ikke lader arbejdet udføre på grundlag af aftaler baserede på procentvise avancer o. s. v., og endelig opfordres regeringen til gennem hovedorganisationerne at optage forhandlinger med byggefagenes arbejdere og arbejdsgivere for at lette gennemførelsen af tekniske fremskridt. Herefter kan der ikke være noget, der holder ministeren tilbage fra at tage tyren ved hornene. Der må være udsigt til et resultat. Det haster og kan ikke skydes ud af hensyn til en arbejdsmarkedskommission, som har arbejdet i år og dag og måske har gjort et fortræffeligt arbejde, men i hvert fald ikke har kunnet løse de vanskeligheder, vi her beskæftiger os med.

Socialdemokratiets nye boligudtalelse indeholder, som jeg allerede har sagt, mange interessante enkeltheder og sandheder, men to hovedpunkter må jeg tage afstand fra. Forslaget om, at huslejen i nybyggeriet lægges fast ved niveauet fra 1. januar 1950, således at staten skal bære